

Kompilační práce na Dějiny Číny

Čínský jihozápad ve starověku

Jan Karlach

FF UK, sinologie, 1. ročník

30.6.2008

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Dnešní <i>Yunnan</i> do počátku dynastie <i>Tang</i>	4
3. Tibetská intervence.....	7
4. <i>Nanzhao</i> z etnografického hlediska.....	8
5. Administrativní struktura království <i>Nanzhao</i>	9
6. Zformování království <i>Nanzhao</i>	10
7. Spojenectví <i>Nanzhaa</i> s Tibetem.....	11
8. Vzestup a pád <i>Nanzhaa</i>	13
9. Shrnutí a závěr.....	16
10. Bibliografie.....	18

1. Úvod

Čínský jihozápad byl vždy tak trochu odtržen od ostatního dění. Je to dáno odlišností tamní kultury, kterou badatelé jak geograficky tak etnicky řadí spíše k Indočíně. V dnešní době je provincie *Yunnan* vyhledávanou turistickou destinací právě kvůli výše zmíněným charakteristikám. Je domovem pětadvaceti z celkových šestapadesáti etnických skupin, které žijí na území dnešní Číny.

Její historie není v západní literatuře vůbec detailně zdokumentovaná. K dispozici jsou pouze útržky, které začínají královstvím *Dian* 滇國 a pokračují dynastií *Nanzhao* 南诏¹. O *Daljském království*, které tento státní útvar nahradilo v roce 937 a trvalo až do roku 1253, máme pouze útržkovité zmínky roztroušené po několika historických publikacích. Další otázkou je důvěryhodnost zdrojů, jejichž úroveň se velmi liší.

To je také důvod, proč jsem se rozhodl napsat kompilační práci právě na toto téma, byť se může zdát pro čínskou historii okrajové a nijak zvlášť podstatné. Ani z hlediska zpracování nepatří právě k nejjednodušším, což je pro každého badatele bezpochyby vysoce motivující.

Je velmi zajímavé zkoumat detaily čínské historie a kultury v příslušných „nárazových regionech“, tzn. příhraničních oblastech. Tam totiž krystalizují specifické rysy v kontrastu se sousedními nečínskými etniky, o to více vynikne jedinečnost každého z nich. Historie nám pak pomáhá lépe porozumět současnosti i vztahům dominantního *hanského* etnika vůči menšinovým národům, což je v dnešní době téma stále častěji diskutované, jak mezi antropology a etnology, tak mezi čtenáři z řad široké veřejnosti.

Stávající práce má příliš malý rozsah na to, aby se dějinami čínskému jihozápadu ve starověku zabývala do všech podrobností. Jde tedy o pouhý nástin nejdůležitějších

¹ Pro pojmenování je možno použít i „dynastie *Nanzhao*“ - v citované literatuře se oba termíny dost překrývají.

událostí, detaily jsou dostupné v literatuře citované v bibliografii.

2. Dnešní *Yunnan* do počátku dynastie *Tang* 唐朝

Pokud pomínu vůbec nejstarší archeologický nález na území *Yunnanu*, kterým je *Homo erectus yuannouensis*, jehož stáří se odhaduje na více než jeden milion let, pak se o počátku dějin jihozápadu začíná hovořit až v souvislosti s vznikem dynastie *Východní Zhou*. Lidé žijící na dnešním území provincie *Yunnan* byli zpočátku ovlivněni minimálně třemi kulturami. Severovietnamskou *Đông Sơn*², která je známa svou bohatou bronzovou hmotnou kulturou, a dále dvěma polobarbarskými státy na území *Sichuanu* - *Ba* 巴 a *Chu* 楚, které sehrály svou roli v období Válčících států. Nicméně až do čtvrtého století př.n.l. si dnešní *Yunnan* zachovával jistou izolovanost. Vrcholem tehdejší hmotné kultury v regionu bylo bezesporu království *Dian*, které se nacházelo ve východním *Sichuanu* v okolí stejnojmenného jezera. Tamní archeologické nálezy navazují na již zmiňovanou kulturu *Đông Sơn*. Toto království trvalo zhruba od doby Letopisů až do doby *Východní Han*. Dynastie *Qin* nestihla za svou krátkou existenci do této oblasti intervenovat a následující dynastie *Han* zastávala vůči království *Dian* vcelku mírumilovnou politiku.

Po pádu *Hanů* to byl stát *Shu Han* 蜀漢, konkrétně vojevůdce *Zhuge Liang* 諸葛亮, který vedl první rozsáhlejší expedici do oblasti jihozápadní Číny. Získal spoustu otroků a dobytka, záměrně však nechtěl jihozápad obsadit. Báł se zbytečných problémů, které by mohly vzejít od tamních vzpurných kmenů. Místo toho zavedl nad oblastí pouze jakousi formu protektorátu, čímž sklídl vděčnost lokálních vůdců za to, že

² Též známa jako „kultura bronzových bubnů“.

je ušetřil. Dodnes jde údajně o jedno z nejoslavovanějších politických rozhodnutí v celých čínských dějinách³.

Stejný model v podstatě pokračoval po následující čtyři století, nicméně se stával čím dál více nefunkčním, jelikož v období rozdrobenosti nebyla na území *Sichuanu* žádná větší dynastie, která by měla potřebu kontrolovat svou jižní hranici. Jihozápad se tak *de facto* stal znovu samostatným a moc se dostala do rukou místním silným rodům, z nichž nejsilnějším byl *Cuan 爨*, který stál v čele *Nanningského 南寧夷 kmene*⁴.

S nástupem nové dynastie *Sui*, která opět sjednotila Čínu, začala nová vlna expanze na jih. Jelikož rod *Cuan*, jmenovitě jeho náčelník *Cuan Wan 爨翫*, odmítal nadále platit tribut *suiskému* dvoru, došlo nakonec k pověření generála *Shi Wansuiho 史萬歲*⁵, aby zorganizoval velké tažení na jih – do oblastí jezer *Erhai 洱海湖* a *Dian*. V jeho průběhu rozdrtil odpor zhruba třiceti tamních kmenů a zajal více než dvacet tisíc mužů. *Cuan Wan* ovšem dokázal generála podplatit a utéci, což značně poškodilo kredit *Shi Wansuiho*. Zejména poté, co se o všem dozvěděl *Yang Xiu 楊秀*, čtvrtý syn *Sui Wendiho 隋文帝*, jenž pak generálovi po dlouhou dobu různě znepříjemňoval život.

Druhá expedice, tentokrát vedená generály *Liu Huiem* a *Yang Wutongem 楊武通*, vedla k dopadení a popravě *Cuan Wana* a odvezení jeho rodiny na *suiský* dvůr. Obě expedice měly z hlediska úspěšnosti dost proměnlivý průběh, a proto se *Suiům* nepodařilo získat nad jihozápadem pevnou kontrolu. Zejména i proto, že rod *Cuan* byl značně rozvětvený a *suiský* dvůr si nelámal hlavu s odstraněním jeho zbylých příslušníků a všech dalších stoupenců, kteří se odmítli vzdát a dělali nadále problémy. Navíc se v průběhu prvního desetiletí 7. století upnula pozornost *suiského* císaře směrem na sever. Tažení proti

³ Backus (1981: 4-6).

⁴ Dnešní *Qujing 曲靖*.

⁵ Byl výtečným a respektovaným vojevůdcem, obzvláště poté, co zvítězil nad Turky.

Koreji dvůr natolik vyčerpalo, že se k expanzi směrem na jihozápad už nikdy nevrátil.

Tangové začali tam, kde dynastie *Sui* skončila. Nejprve se museli vypořádat s neustále rebelujícími stoupenci rodu *Cuan*. Dvůr proto pověřil *Cuan Wanova* syna *Cuan Hongdaa* 爨弘達, aby se vrátil na jih. Dokonce mu povolil odvézt ostatky popraveného otce do jeho rodiště⁶. Tento akt dobročinnosti nakonec přinesl kýžený efekt: v roce 620 celý rod *Cuan* kapituloval a vyjádřil svou podřízenost dynastii *Tang*. V následujících letech došlo opět k několika diplomatickým misím, směřujícím např. ke *Kunmingským* 昆明 kmenům, které po vzoru rodu *Cuan* rovněž kapitulovaly. Od této doby byl po několik let na jihozápadě klid. *Tangský* dvůr sem vyslal celou řadu úředníků, aby posilovali přátelské vztahy. Mnozí z nich byli bohužel dost nespolehliví, což se také částečně odrazilo na jejich práci, nicméně jeden z nich se výrazně vymykal. Byl jím *Wei Renshou* 韋仁壽, který na jihu v oblasti jezera *Erhai* vytvořil síť sedmi prefektur *zhou* 州 a patnácti okresů *xian* 县, do jejichž čela dosadil místní náčelníky. Údajně si jej tamní obyvatelé oblíbili natolik, že vůbec nechtěli, aby po skončení diplomatické mise odešel.

V druhé polovině 40. let 7. století se postoj *tangského* dvora změnil a přešel od politiky „volné vlády“ k mnohem agresivnějšímu způsobu jednání. Důvodem byl pravděpodobně strach z velkého státního útvaru, kterým bylo silné *Tibetské* království⁷. *Tangský* dvůr měl doslova hrůzu z možného spojení *Tibetanů* a různých kmenů roztroušených na jihozápadě. Ohrozilo by to nejen *tangskou* suverenitu, ale i průchodnost obchodních cest.⁸ *Tangská* tažení na jihozápad tedy již neměla charakter ekonomický⁹, ale čistě politický. První

⁶ Backus (1981: 14).

⁷ Založeno *Songtsänem Gampou* kolem roku 618, tedy zhruba ve stejné době, kdy byla založena dynastie *Tang*.

⁸ Velmi důležité obchodní cesty vedly do severního Vietnamu a do Indie.

⁹ Jihozápad oplýval nejen velkými zásobami soli a dalších nerostů, ale také dobytkem a hlavně koňmi.

tažení proti kmenům v okolí jezera *Erhai* bylo úspěšné, nicméně vyprovokovalo řadu okolních etnik k povstáním, která znepríjemňovala život *tangským* vojskům. Následovaly další výpravy, z nichž poslední byla v 70. letech 7. století. Jejich výsledkem bylo posílení *tangské* nadvlády na dobytých územích, která ležela v severovýchodní a centrální části dnešního *Yunnanu*.

3. Tibetská intervence

Tibet byl od sedmého do devátého století velmi pravděpodobně mnohem vojensky silnější než *tangská* Čína¹⁰, což si patrně i sami *Tangové* velmi dobře uvědomovali. Kmeny na jihozápadě se tak ocitly mezi dvěma ohni a *Tangové* se obávali, že se přimknou k jejich silnějším rivalovi. V následujících letech se v rychlém sledu střídalo spojení kmenů s *Tangy* či s *Tibetským* královstvím. Tibet, který si stejně dobře jako *Tangové* uvědomoval zásoby nerostů a hojnost dobytka i koní na jihozápadě, začal pronikat i na území, která byla v minulosti pod kuratelou *Tangů*. Hlavním místem šarvátek *Tangů* s místními kmeny se stal region *Yaozhou* 姚州. Spekuluje se, že útoky kmenů na tuto oblast byly podporovány *Tibeťany*. Podstatnou roli sehrála i zkorumpovanost *tangských* zmocněnců v dané oblasti, kteří se dokonce paktovali s místním obyvatelstvem a vytvářeli proti sobě různé kliky a frakce. Udržet si tuto oblast bylo značně vyčerpávající a vyhlídky nejisté. V roce 707 se opět rozhořel konflikt mezi *tangskými* vojsky a místními kmeny v okolí *Yaozhou*, které byly opět podporovány *Tibeťany*, tentokrát však už zcela otevřeně¹¹. Při velké revoltě v roce 713 zůstal dokonce celý region na několik let úplně odříznut. Co se dělo potom, není úplně jasné. Ve zdrojích z *Dunhuangu* 敦煌 jsou mnohá hluchá místa, toto je jedno z nich. Nicméně se zdá, že

¹⁰ Backus (1981: 29).

¹¹ Backus (1981: 36).

počínaje tímto obdobím zanechali *Tangové* v oblasti jihozápadu jakýchkoliv větších pokusů o přímou nadvládu. Vše tak nahrávalo vzniku království, které v následujících stoletích sehrálo velmi významnou roli v tomto regionu.

4. Nanzhao z etnografického hlediska

Nejprve si musíme položit otázku, jakého původu byli lidé, kteří království *Nanzhao* založili. Ve světě panoval mýtus, že se jednalo o čistě thajské království, a někteří vědci se dokonce domnívají, že vznik *Nanzhaa* byl jedním z hlavních impulzů pro kulturní rozkvět dynastie *Tang* za vlády císaře *Xuan Zonga* 玄宗. Argumentují tím, že je tato poměrně odlišná kultura mohla velmi ovlivnit a inspirovat. Jejich teorie však zůstávají nepodložené. Existuje naopak mnoho důkazů o tom, že obyvatelé *Nanzhaa* neměli s thajskými kmeny nic společného. Přibližně sedmdesát procent slov tehdejšího jazyka království *Nanzhao* se podobá dnešnímu jazyku minority *Yi* 彝族, který patří do tibetobarmské jazykové skupiny. Králové *Nanzhaa* se při výběru jmen řídili systémem patronymických vazeb, kdy první slabika jména každého panovníka byla shodná s poslední slabikou jména jeho otce¹². Tento model je opět typický pro minoritu *Yi*, nikoliv pro *Taie*. Ani v žádných thajských kronikách či legendách se o *Nanzhao* nehovoří, svůj význam však pro Thajce přece jen má. Na jihu dnešní provincie *Yunnan* žily v té době proto-thajské kmeny, které kultura *Nanzhaa* bezpochyby ovlivnila. Ovšem hlavními etnickými skupinami byli v této říši potomci *Qiangů* 羌族 *Yiové*, kteří na jih přišli z oblasti Tibetu. Druhou hlavní skupinou byli *Baiové* 白族. Těch bylo určitě na území více, nicméně někteří

¹² Wyatt (2003: 21).

vědci se domnívají, že elitu v této společnosti představovali právě menšinově zastoupení *Yiové*¹³.

5. Administrativní struktura království *Nanzhao*

Správní systém *Nanzhaa* se velmi podobal systému *tangskému*, ovšem měl i některé tibetské prvky. Patřilo k nim například rozdílné oblékání hodnostářů do tygřích kůží podle stupně jejich kompetencí, anebo komplikovaný systém vyznamenání.

Správa byla tedy po *tangském* vzoru rozdělena do šesti ministerstev *liucao* 六曹 (podobné *tangským liubu* 六部), která se později dále rozděnila do tří kanceláří *santuo* 三托 a devíti dvorů *jiushuang* 九爽. Ministrem byl kancléř *qingpingguan* 清平官. Království bylo spravováno vojenskými komisaři *jieshi* 節使 a vrchními veliteli *dudu* 都督, kteří kontrolovali jednotlivé prefektury *jian* 監¹⁴.

Potomci *nanzhaoské* aristokracie navštěvovali *tangské* hlavní město *Chang'an*, kde se jim dostalo vzdělání po čínském způsobu. I na *nanzhaoském* dvoře působili čínští vzdělanci, příkladem budiž *Zheng Hui* 鄭回, který byl ve druhé polovině 50. let 8. století zajat při jednom z výpadů *nanzhaoské* armády. Působil pak dlouhá léta na jejich dvoře jako poradce a učitel. Básnická tvorba *nanzhaoské* aristokracie se dokonce stala součástí sbírky *Quantangshi* 全唐詩.

I systém zkoušek byl podobný *tangskému*. Zkoušky podstupovali dokonce i vojáci, kteří před získáním hodnosti museli nejprve dokázat své schopnosti. Uchazeči o úřednické posty zase museli prokázat alespoň základní gramotnost a určité vědomosti na poli matematiky a jiných přírodních věd.

¹³ Backus (1981).

¹⁴ Backus (1981: 79).

6. Zformování království Nanzhao

Proces zformování království byl velmi dlouhý a komplikovaný. Pokusím se tedy popis poněkud zjednodušit. V okolí již zmiňovaného jezera *Erhai* žilo několik *Baiských* kmenů. Každý z těchto kmenů měl své „zhao“ 詔¹⁵, kterých bylo celkem šest¹⁶. Jednalo se o kmeny *Mengshe* 蒙舍, *Mengsui* 蒙嵩, *Langqiong* 浪穹, *Dengtán* 遼賧, *Shilang* 施浪 a *Yuexi* 越析. O souvislosti s královstvím *Nanzhao* se začíná mluvit již v polovině 7. století, kdy vládce kmene *Mengshe* - *Xinuluo* 細奴邏 - založil v oblasti jezera *Erhai* království, které pojmenoval *Damengguo* 大蒙國. Opravdový sjednocovací proces ovšem zahájil až *Piluoge* 皮羅格, který v roce 737 za podpory *Tangů* sjednotil všech šest království. Posledním symbolickým krokem ke sjednocení bylo založení hlavního města jižně od dnešního *Dali* - v místech dnešní vesnice *Taihe*.

Není bez zajímavosti sledovat, jak se měnily diplomatické vztahy *Nanzhaa* a dvou hlavních mocností - dynastie *Tang* a *Tibetského* království. Například *Tangové* podporovali při sjednocovacím procesu *Nanzhao* a *Tibetáné* vzpurné kmeny, které se snažily vyhnout tomu, aby je *Piluoge* zahrnul do svých sjednocovacích plánů. Nicméně už v letech 733 a 742 jsou v *tibetských* kronikách záznamy o audienci *Piluogeho* na *tibetském* dvoře. Jen co v polovině osmého století pokořil *Piluoge* nám již dobře známý rod *Cuan*, rostla síla a význam *Nanzhaa* doslova geometrickou řadou, až se *Nanzhao* stalo nejjednotnější a nejsilnější mocností v jihozápadní Číně. Zdá se tedy, že *Piluoge* dokázal přesvědčit o své přízni Čínu i *Tibet* zároveň. Evidentně se jednalo o docela prozíravý krok, který byl *Nanzhau* velmi prospěšný.

¹⁵ V překl. „království“.

¹⁶ *Liu Zhao* 六詔.

7. Spojenectví *Nanzhaa* s Tibetem

Na konci 40. let 8. století si už *tangský* dvůr začal uvědomovat, že mu na jihu vyrostl zdatný rival. Roku 748 *Piluoge* zemřel a na trůn se dostal jeho syn *Geluofeng* 閣羅鳳, který je označován za největšího hrdinu v dějinách království *Nanzhao*.

Nepřátelství s *Tangy* bylo vyvoláno na první pohled neškodným incidentem. Spory mezi *tangským* zřízencem v *Yaozhou* a *Geluofengem* vyvrcholily roztržkou, při které *Geluofeng* *Yaozhou* obsadil a *tangského* zřízence zabil. V první polovině 50. let tak bylo vůči *Nanzhao* vysláno několik trestních výprav. *Geluofeng* se ještě snažil všechno vyřešit omluvou, ale neuspěl. Jelikož si království *Nanzhao* nemohlo dovolit zůstat bez spojence, *Geluofeng* se logicky obrátil na tibetského krále. Roku 752 tak začala „tibetská éra“ *Nanzhaa*.

První překvapivý úspěch na sebe nenechal dlouho čekat. V roce 754 *tangská* vojska narazila na tuhý odpor v bitvě u hlavního města *Nanzhaa Taihe*. *Nanzhaoským* vojskům se podařilo odříznout zásobování *tangské* armády, zároveň využili dobré znalosti vlastního terénu a zasadili armádě svého severního souseda zdrcující porážku.

V roce 755 dynastii *Tang* navíc postihlo *An Lushanovo* povstání. Nastalého klidu na severní hranici *Nanzhao* neváhalo využít k další expanzi. Dostalo pod kontrolu velkou část království *Pyu* (dnešní Myanmar) a expandovalo více na jih. Při expanzi více na západ *Nanzhao* však paradoxně „překážel“ nový spojenec Tibet.

O tom, co se dělo v letech 755–778, opět není mnoho informací a pokud nějaké jsou, tak jen velmi útržkovité. Proto lze jen těžko usuzovat, zda se vojska království *Nanzhao* nějak účastnila na vyplenění *tangského* hlavního města *Chang'anu* v roce 763.

V roce 779 to však byly zcela určitě spojené tibetské a nanzhaoské armády¹⁷, které bez větších problémů vyplenily rozsáhlá území *Sichuanu* a obsadily jeho hlavní město *Chengdu*. Tangský dvůr zareagoval tím, že pověřil generála *Li Shenga* 李晟, aby *Sichuan* zachránil. Generál uspěl hned v témže roce, kdy tibetské i nanzhaoské armády utrpěly citelné ztráty v bojích po celé provincii. V následujících letech zavládl mezi *Tangy* a jejich nepřáteli „nucený mír“. Neúspěšná invaze měla vliv i na vztahy *Nanzhaa* a *Tibetu*. Tibetský dvůr byl velmi rozhořčen a dal neúspěšné vojevůdce popravit. Nový vládce *Nanzhaa* - vnuk *Geluofenga Yimouxun* 異牟尋, přesunul hlavní město do *Yangjumie* 陽苴咩, nacházející se v místech dnešního *Dali*. Tibeťané rovněž vymysleli *Yimouxunovi* nový titul - „král území východně od Slunce“¹⁸. Nahradili tak stávající titul „císař východu“¹⁹, což byla bezpochyby degradace a potupa. Z „mladšího bratra“ Tibeťanů, jak sami *Nanzhao* nazývali, se rázem stal jen řadový vazal²⁰. Situace posléze neváhal využít tangský dvůr, konkrétně ministr *Li Bi* 李泌 a po něm i generál *Wei Gao* 韋皋, ve snaze získat *Nanzhao* zpět na svou stranu. Povedlo se jim to osvědčeným trikem. Tibet se znovu chystal napadnout *Sichuan* a požádal svého „nového“ vazala o podporu. Panovník *Nanzhaa* se ovšem předtím několikrát tajně sešel s *Wei Gaem*. Ten pak nechal záměrně poslat dopis, stvrzující spojení s *Nanzhaem* Tibeťanům, i když byl zdánlivě určen „králi území východně od Slunce“. Tím pochopitelně Tibeťany rozlítit tak, že vyslali na *Nanzhao* početnou armádu a *Yimouxunovi* nezbylo, než požádat o spojeneckou pomoc *Tangy*. Další rozbuškou se stal podobný incident. *Wei Gao* poslal zpět do *Nanzhaa* jednoho z tamních ministrů, který byl zajat v bitvě. Dal mu dopis, který měl předat panovníkovi. Když ministr přecházel přes území *Mosuů* 摩

¹⁷ Údajně o celkové síle až 100000 mužů.

¹⁸ *Ridongwang* 日东王.

¹⁹ *Dongdi* 东帝.

²⁰ Backus (1981: 85).

梭, udal ho tamní náčelník, který byl blízkým spojencem Tibetanů. Rozhořčení Tibetané pak vpadli do *Nanzhaa* a jako rukojmí zajali několik synů významných *nanzhaoských* ministrů²¹. Rozhořela se bitva, při které byli Tibetané vyhnáni z jihozápadu za účasti *nanzhaoských* a *tangských* armád. V roce 794 tak byli *Tangové* a *Nanzhao* opět spojenci. Do poloviny prvního desetiletí 9. století vyhráli *Tangové* ve spojení s *Nanzhaem* celou řadu bitev s Tibetany, z nichž nejvýznamnější byla v letech 801-802, poněvadž eliminovala tibetské nebezpečí na jihozápadě.

8. Vzestup a pád *Nanzhaa*

První polovina 9. století byla pro *Nanzhao* obdobím rozkvětu. Těžili z vlivu *Tangů*, kteří jim byli vzorem. Díky spojení se mnoha lidem dostalo na *tangském* dvoře vzdělání. S výjimkou patnácti let vnitřní nestability po smrti *Yimouxuna* v roce 808 prožívali vcelku klidné období, což byl i důvod k expanzi za hranice dnešního *Yunnanu*. Kromě již zmíněné nadvlády nad královstvím *Pyu* se *Nanzhao* uchýlilo k nečekanému kroku. V letech 829-830 napadlo a vyplenilo *Sichuan* a dokonce se na několik dní zmocnilo i hlavního města *Chengdu*. Důvodem byly poměrně nestabilní podmínky v této oblasti vyvolané neschopností tamních představitelů, kteří svou politikou natolik demotivovali místní vojenské jednotky, až naprosto ztratily svou bojeschopnost. *Nanzhao* vycítilo příležitost. Charakter invaze nebyl „okupační“, spíše odpovídal stylu „vyplenit, nakrást a odtáhnout“, což se také stalo. A vyplenění to bylo opravdu důkladné, protože podle několika zdrojů, jimiž jsou většinou *tangské* básně ze stejné doby, se *Sichuan* z tohoto „blitzkriegu“ vzpamatovával ještě několik následujících desetiletí.

²¹ Backus (1981: 95).

Nanzhao si ovšem uvědomovalo důsledky případného pokusu o trvalou okupaci *Sichuanu*. Jakmile se objevili *tangští* poslové s návrhem mírové smlouvy, okamžitě ji podepsali. *Tangové* v té době měli dost starostí sami se sebou, a tak si evidentně nechtěli přidělovat další problémy v podobě otevřené války s královstvím *Nanzhao*. Proto zřejmě ani nevyslali další ze svých trestních výprav.

Od 30. do 50. let 9. století se vztahy *Nanzhaa* s *tangskou* Čínou znovu postupně normalizovaly. I kultura na jihozápadě nadále kvetla. V devátém století byla postavena řada chrámů v *Yunnanu*, což ukazuje na výrazný rozmach buddhismu. Doba, kdy bylo *Nanzhao* vystaveno tibetským i *tangským* kulturním vlivům, začala nést své plody. Buddhismus tak začal vytlačovat původní šamanistické formy náboženství²².

V následujících letech nabírá invazivní politika *Nanzhaa* jižní kurs. V roce 832 definitivně dobyli jeho vojevůdci království *Pyu*, nad kterým si dlouho udržovali svou dominanci, v roce 835 následovalo království *Michen* 彌臣, ležící zhruba na území dnešního jižního Myanmaru. V dalších letech údajně podniklo i celkem úspěšné tažení proti khméřskému státu *Zhenla* 真臘²³. *Nanzhao* tedy bylo tou dobou evidentně jednou z vůdčích říší v celé Jihovýchodní Asii. Vše se odehrávalo pod vedením schopného vládce *Quanfengyoua* 勸豐祐, který nastoupil na trůn již v roce 823²⁴.

V roce 859 zemřel císař *Xuanzong* 宣宗²⁵ a v témže roce i *Quanfengyou*, což vyvolalo diplomatickou krizi²⁶, která nakonec vyvrcholila ukončením vztahů mezi oběma zeměmi. Je zajímavé, že ani vyplenění *Sichuanu* neznamenal pro *Tangy* tolik, jako

²² Backus (1981: 128).

²³ Wyatt (2003: 21).

²⁴ Některé publikace uvádějí rok 824.

²⁵ Vládl v letech 846-859.

²⁶ *Quanfengyou* totiž zemřel v době, kdy k němu spěchala *tangská* delegace, aby mu oznámila smrt císaře *Xuanzonga*. Vznikla tak patová situace a zmatek, který ještě posílil mladý a vzpurný následník *nanzhaoského* trůnu.

nanzhaoská neposlušnost při oficiálních jednáních. Nový nanzhaoský vládce *Shilong* 世隆 se dokonce prohlásil císařem a údajně přejmenoval *Nanzhao* na *Dalijské království*²⁷.

Téměř vzápětí po ukončení vzájemných vztahů začala nanzhaoská vojska útočit na hranice dnešní provincie *Guizhou*. V 60. letech 9. století se několikrát pokusila zabrat čínský protektorát *Annam* 安南²⁸. Úspěchy byly střídavé a většinou jen dočasné. Podařilo se jim sice dobýt a nějakou dobu udržet hlavní město *Hanoj*, nicméně v roce 866 už byl celý *Annam* i za cenu těžkých ztrát opět pod pevnou kontrolou *tangské* Číny.

V zimě r. 869 obnovilo království *Nanzhao* útoky na jižní hranici *Sichuanu*. Armádu pod vedením samotného panovníka *Shilonga* tvořila opravdu pestrá škála různých etnik – počínaje vojenskými šiky z pokořeného království *Pyu*, až po jednotlivé kmeny dnešní provincie *Yunnan*. Přes počáteční dílčí úspěchy odešel nakonec *Shilong* z tohoto pole poražen. Před poslední bitvou mu dokonce *Tangové* nabídli mír, ale *Shilong*, v němž zřejmě dřímala frustrace z počátku 60. let, velkorysou nabídku odmítl.

Další invaze se odehrála v roce 874, kdy se *Nanzhao* pokusilo použít při přecházení řek svých „plovoucích mostů“²⁹, ale výsledek byl stejný. *Tangská* armáda tehdy zajala a popravila mnoho nanzhaoských vojáků a generálů³⁰.

Když roku 877 *Shilong* zemřel, nahradil ho jeho syn *Longshun* 隆舜. Říše byla opět přejmenována, tentokrát na *Dafengmin* 大封民³¹ a začala její poslední, již nepřiliš významná éra. Následující léta se táhl dlouhý, v podstatě již bezvýznamný spor. Po zklidnění situace proběhla mírová jednání. *Longshun* nechtěl být vůči Číně pouhým vazalem a

²⁷ Šlo pouze o dočasný název, nutno dávat pozor a nezaměňovat ho s pozdějším stejnojmenným královstvím, které bylo založeno roku 937.

²⁸ Území dnešního severního Vietnamu.

²⁹ *Fuliang* 浮梁.

³⁰ Což v roce 869 neudělali. Tehdy nechali poražená vojska utéci zpět za hranici.

³¹ Čínské i západní prameny se mnohdy dopouštějí generalizace a mluví stále o království *Nanzhao*.

usiloval o „bratrství“, které by bylo stvrzeno sňatkem s tangskou princeznou. Čína však byla v 70. a 80. letech 9. století zmítána obrovským Wang Xianzhiovým 王仙芝 a Huang Chaovým 黃巢 povstáním a tangský dvůr byl zcela vyčerpán všemi možnými boji, takže chyběly motivace ke stvrzení tohoto svazku s královstvím Nanzhao. Veškerá vyjednávání vyzněla do ztracena a k sňatku nikdy nedošlo. Nanzhao tak nanejvýš symbolicky zaniklo ve stejné době, jako těžce vyčerpaná a rozvrácená dynastie Tang.

9. Shrnutí a závěr

Jak už bylo řečeno, lze za vrchol království Nanzhao považovat období jeho úspěšné invaze do Sichuanu v 1. polovině 9. století. Od té doby začala jeho prestiž pomalu upadat. Výsledkem byly události na přelomu 9. a 10. století, kdy říši zachvátil zmátek způsobený sérií vražd a převratů.

V roce 937 založil Duan Siping 段思平 Dalijské království. V mnoha historiografických publikacích se Nanzhao a Dalijské království vůbec nerozlišují, nicméně několik podstatných rozdílů zde existuje. Jednak mohlo proběhnout vystřídání elit v čele státu, kdy etnikum Yi bylo zatlačeno do pozadí etnikem Bai, a jednak nově vzniklý státní útvar svou rozlohou ani významem zdaleka nedosahoval úrovně svého předchůdce.

Důvod, proč o Dalijském království skoro nic nevíme, je jasný - naprostá absence písemných pramenů. Je to dáno tím, že dynastie Song, která nahradila dynastii Tang, už neměla s jihozápadem tak intenzivní vztahy. Právě naopak - poučení historií v podstatě zcela opustili ideu expandovat na jihozápad. Pokud tedy probíhaly nějaké obchodní styky (většinou hlavně obchod s koňmi), odehrávaly se zejména přes prostředníky, jimiž byly horské kmeny na hranicích. Dynastie Song si uvědomila, že vzpurný čínský jihozápad jejím

předchůdcům přinesl jen problémy, proto jej nechala „ležet ladem“.

O dynastii *Nanzhao* se můžeme naopak mnohé dozvědět jak z dokumentů nalezených v *Dunhuangu*, tak z tibetských kronik, a dokonce i z tvorby slavného básníka *Bai Juyiho* 白居易³².

Dalijské království byl evidentně celkem mírumilovný útvar, který nepomýšlel na nějakou rozsáhlejší expanzi. Udržel se proto víc než 300 let a teprve roku 1253 byl poroben Mongoly, kteří paradoxně jako první dokázali dostat jihozápad pod pevnou kontrolu. Tím také definitivně skončila samostatnost celé oblasti, následující čínské říše či státy si ji totiž připojily ke svému území. Jedinou výjimkou bylo rozsáhlé muslimské povstání v letech 1855–1873, kdy se *Dali* opět stalo hlavním městem, tentokrát ovšem v nově vytvořeném rebelském státě *Pingnan Guo* 平南国, jehož vládce *Du Wenxiu* 杜文秀 dokonce přijal titul Sultán.

Jihozápad Číny, což je dnešní území provincie *Yunnan*, je velmi pestrý, zachoval si řadu svých jedinečných rysů i odlišností, včetně velké dávky tajemna a magičnosti. *Nanzhao* je podle mého názoru jeden z nejpozoruhodnějších a pohříchu také nejvíce opomíjených státních útvarů v čínských dějinách. Přesto dokázalo společně s navazujícím *Dalijským* královstvím na více než 500 let sjednotit několik desítek etnických menšin pod svou kontrolu, což jistě byl a bezpochyby stále je velmi obtížný úkol. Proto by si veškeré zde popsané události jistě zasloužily více pozornosti v západní historiografii. Určitě by měly zaujmout mnohem větší prostor i v takové publikaci, jakou je *The Cambridge History of China*, přestože jde z hlediska rozsáhlé čínské historie o tematiku napohled okrajovou.

³² Například básně „Starý muž se zlomenou rukou“ a „Jižané platí tribut dvoru“.

10. Bibliografie

Backus, Charles (1981). *The Nan-chao kingdom and T'ang China's southwestern frontier*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pirazzoli-t`Serstevens, Michèle (1974). *La Civilisation du Royaume de Dian a l'époque Han d'après le matériel exhumé à Shizhai shan (Yunnan)*. Paris: École Française d'Extrême-Orient.

Twitchett, Denis Crispin, Fairbank, John King (eds.) (2002). *The Cambridge history of China: Volume 6 - Alien Regimes and Border States 907-1368*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.

Wyatt, David (2003). *Dějiny Thajska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.